

ตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ระยะที่ 1 A model of the process of implementing His Majesty the King's royal advice towards effective education management phase 1

จริยะ วิโรจน์¹, จรินทร์ งามแมน²

Chariya Wirot¹, Jarin Ngamman²

Corresponding Author E-mail: jarinnga@mcru.ac.th

Received: 2024-07-09; Revised: 2024-09-15; Accepted: 2025-03-10

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบเคราะห์ความหมายใหม่ของการจัดการศึกษา 2) ค้นหากิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา และ 3) สืบเคราะห์ต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) เอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหาร จัดการศึกษาสนองพระราชดำริ พระราชดำริ พระบรมราโชบาย และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดราชบุรี ที่เลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ความหมายใหม่ของการจัดการศึกษา คือ หมายถึง ความพยายามของโรงเรียนและสถาบันในการขับเคลื่อนองค์กรและแผนการจัดและบริการการศึกษาของตนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) กิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา คือ กิจกรรม 5 กิจกรรม และเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นจากการจัดองค์การ ตามด้วยการวางแผน การขับเคลื่อนงานตามแผน การวัดผลประเมินผล และการรายงานผล 3) ต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพที่สังเคราะห์ ได้เรียกชื่อว่าต้นแบบการจัดแผนขับเคลื่อนประเมินรายงานการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: ตัวแบบกระบวนการ, พระบรมราโชบาย, การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

¹ อาจารย์ ดร., หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

¹ Lecturer Dr., Master of Education Program, Faculty of Education, Muban Chom Bueng Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² Assistant Professor Dr., Master of Education Program, Faculty of Education, Muban Chom Bueng Rajabhat University

Abstract

The research on the model for implementing royal policy towards effective education management, Phase 1 aims to 1) Synthesis the new meaning of education management. 2) Find appropriate steps and starting points of the educational process. and 3) Synthesize a model for the process of implementing royal policy into effective education management. Data sources include 1) documents, concepts, theories, and research on educational management. Management in response to the royal speech, royal initiative, and royal policy. and 2) Population of experts in primary education administration in school system and provincial kindergarten administration. Under the Ministry of Education in Racha-buri Province specifically selected 5 people. Collect information on meanings and processes for organizing education at the school level using document content analysis technique, and used an unstructured interview format to interview experts. The research results found that;

1) The new meaning of educational management is refers to the efforts of schools and institutions in driving their organizations and educational service plans to be most effective in raising the quality of students and to the satisfaction of all parties involved. 2) The main activities and appropriate starting point of the educational management process are 5 main activities and it is a process that starts from organization. Follow by planning, driving work according to plan, measurement and evaluation, and reporting results respectively. 3) The model of the process of implementing royal policy towards effective educational management that can be synthesized is called the model of organizing a plan to drive the evaluation of educational management report, and its abbreviation is called OPDER model.

Keywords: Process Model, Royal Policy, Effective Education Management

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะครูและนักเรียนที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับรางวัลพระราชทาน เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ถึงความสำคัญของการศึกษาและหน้าที่ของผู้จัดการศึกษาว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีผลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คนจึงต้องถือว่า ตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอย่างเต็มที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โดยเต็มกำลังจะประมาท หรือละเลยมิได้ เพราะถ้าปฏิบัติให้ผิดพลาดบกพร่องไปด้วยประการใด ๆ ผลร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากมาย (คณะกรรมการจัดทำหนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540)

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรฯ ที่อัญเชิญมาข้างต้น แสดงว่า การจัดการศึกษาที่ไม่เกิดความผิดพลาดบกพร่องจนส่งผลร้ายต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมืองนั้น โรงเรียนในฐานะสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดใน การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือเป็นคนดี มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ทุกแห่งควรมีและใช้กระบวนการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชน มีและใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทุกด้าน และมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนด มีและใช้กระบวนการบริหารจัดการที่สามารถเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นในด้านคุณภาพได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547) แต่เนื่องจากในสภาพจริงโรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีข้อจำกัดและขีดความสามารถในการบริหารจัดการไม่เท่าเทียมกัน แต่ ละแห่งจึงจำเป็นต้องมีและใช้เทคนิควิธีขับเคลื่อนองค์กร มีเครื่องมือที่เหมาะสมกับสภาพภายในและภายนอกของตนเอง สำหรับบริหารและจัดการศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดบกพร่องจนส่งผลร้ายต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง เฉพาะอย่าง

ยิ่งกรณีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานพระบรมราโชบายการศึกษาที่เน้นให้มุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม มีงานทำ-มีอาชีพ เป็นพลเมืองที่ดี (สมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย. 2566) ยิ่งมีผลให้โรงเรียนแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีและใช้เทคนิควิธีบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อจะได้ส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนสนองตอบพระบรมราโชบายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ได้มีโอกาสเข้าไปทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือติดตามผลการน้อมนำพระบรมราโชบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติในโรงเรียนทั่วไปในจังหวัดราชบุรี 5 แห่ง รวมทั้งร่วมติดตามการปฏิบัติของโรงเรียนในโครงการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 อีก 6 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้ได้ประจักษ์ว่าการขับเคลื่อนพระบรมราโชบายสู่การปฏิบัติในโรงเรียนทั่วไปยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ส่วนโรงเรียนในโครงการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 แม้จะมีการขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมกว่าโรงเรียนทั่วไป แต่ด้านความโดดเด่นพิเศษในกระบวนการบริหารจัดการก็ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร กรณีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมุมมองจากสาธารณชนได้ว่าโรงเรียนในฐานะสถาบันทางสังคมที่รับผิดชอบโดยตรงต่องานพัฒนาคนให้ความสำคัญต่อการน้อมนำพระบรมราโชบายการศึกษาแห่งองค์พระประมุขของชาติไปสู่การปฏิบัติน้อยเกินไป ด้วยเหตุนี้ในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะก่อให้เกิดตัวแบบในการน้อมนำพระบรมราโชบายไปสู่การจัดการศึกษาระดับโรงเรียนให้มีความโดดเด่นพิเศษ และได้ถ่ายทอดความคิดในรูปบทความเรื่องการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนให้สนองพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแก่ผู้บริหารและคณะครูตามโรงเรียนหลายแห่งในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรีและอำเภอบางแพ

เฉพาะในพื้นที่อำเภอบางแพที่ปรากฏว่านอกจากจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากโรงเรียนอนุบาลปากท่อ ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนดังกล่าวยังมีพร้อมที่จะน้อมนำพระบรมราโชบายไปสู่การบริหารและการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนให้มีความโดดเด่นพิเศษตามแนวคิดที่เสนอ ดังนั้น เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดตัวแบบอย่างเป็นรูปธรรม คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งขั้นตอนดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จะมุ่งสังเคราะห์ความหมายของการจัดการศึกษา ค้นหาขั้นตอนหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา และสร้างต้นแบบกระบวนการจัดการศึกษา ระยะที่ 2 จะเน้นการพัฒนาต้นแบบกระบวนการจัดการศึกษาให้เป็นตัวแบบและพิจารณารับรองคุณภาพของตัวแบบกระบวนการจัดการศึกษา และระยะที่ 3 จะนำตัวแบบกระบวนการจัดการศึกษาไปทดลองใช้น้อมนำพระบรมราโชบายไปจัดการศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษา (case study) ณ โรงเรียนอนุบาลปากท่อ โดยคาดหวังว่าการวิจัยทั้ง 3 ระยะจะมีผลให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สังเคราะห์ความหมายใหม่ของการจัดการศึกษา
2. ค้นหากิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา
3. สังเคราะห์ต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความหมายของการจัดการศึกษามีหลากหลายและสามารถสรุปใหม่ได้
2. กิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษาไม่ใช่ PDCA
3. ตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาไม่ใช่ PDCA

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ เป็นพื้นที่จังหวัดราชบุรี
2. ด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีโดยวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มุ่งค้นหากิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาระดับโรงเรียน
3. ด้านระยะเวลา เป็นการดำเนินการในช่วงภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2567

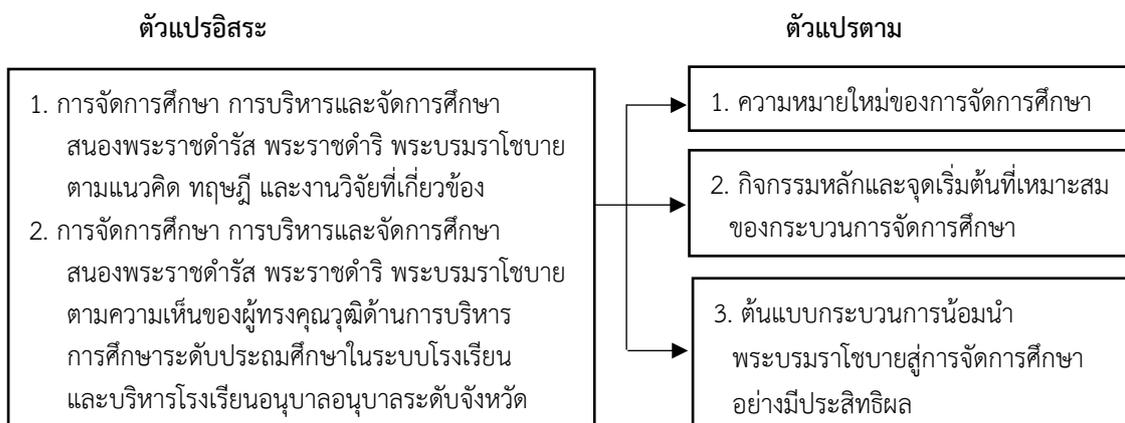
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล ระยะที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการศึกษา
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียน
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแบบและรูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาในระบบโรงเรียนและบริหารโรงเรียนอนุบาลระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดราชบุรี ที่เลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน ประกอบด้วย (1) ศึกษาธิการภาค 3 (2) ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี (3) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 (4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ (5) ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลราชบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้มี 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือเชิงเทคนิค คือ การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Document study and analysis)
2. เครื่องมือภาคสนาม คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ดำเนินการสร้างและพัฒนาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล
2. นำผลจากขั้นที่ 1 มาสรุปและสังเคราะห์องค์ความรู้การจัดการศึกษาและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
3. นำองค์ความรู้การจัดการศึกษาและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกรอบการร่างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่จะใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา
5. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เตรียมไว้ใช้จริง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์โดยอ้อมโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ มุ่งหลีกเลี่ยงการถามซ้ำและการให้ข้อมูลนอกเหนือจากประเด็นคำถาม และมุ่งให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก ให้มากที่สุด โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงสำนักงานของผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมเตรียมซองและอากรแสตมป์สำหรับส่งคำตอบกลับคืน
2. นำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมซอง อากรแสตมป์ และแบบสัมภาษณ์ ส่ง ณ สำนักงานของผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อดำเนินการตอบข้อสัมภาษณ์และส่งกลับคืนตามวัน เวลาที่กำหนด
3. กรณีล่วงเลยวัน เวลาที่กำหนด แต่ยังไม่ได้รับคำตอบกลับคืนใช้วิธีติดตามด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ตามความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) คือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ แปลความสรุปความจากผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารและบูรณาการกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้ค่าความถี่ประกอบตามที่เป็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์ความหมายใหม่ของการจัดการศึกษา

ส่วนนี้คณะผู้วิจัยค้นหาความหมายของการจัดการศึกษาจากเอกสารหลายแหล่งมาวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2545); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549); วิชัย ตันศิริ (2550); ปรัชญา เวสารัชช (2550); มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553); ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2553, อังโน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2566); ศรีวรรณ มีคุณ (2554, อังโน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2566)

การศึกษาวិเคราะห์สามารถสังเคราะห์ความหมายใหม่ของการจัดการศึกษาได้ว่า หมายถึง ความพยายามของโรงเรียนและสถาบันในการขับเคลื่อนองค์กรและแผนการจัดและบริการการศึกษาของตนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการค้นหากิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา

ส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้เทคนิคทั้งด้านการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำให้ได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการค้นหากิจกรรมหลักที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา

2.1.1 ผลการค้นหากิจการศึกษาวិเคราะห์เนื้อหาเอกสาร

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาโดยตรงในการขับเคลื่อนขั้นตอนหลักที่ประกอบด้วย กิจกรรมอันซับซ้อนกว่ากิจกรรมหลักของการจัดการทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ กระบวนการจัดการศึกษาจะประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม คือ 1) การจัดองค์การ (Organization) 2) การวางแผน (Planning) 3) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Driving work according to plan) 4) การวัดผลประเมินผล (Measuring and evaluating results) และ 5) การรายงานผล (Reporting results) และในแต่ละกิจกรรมหลักก็มีรายละเอียดที่ซับซ้อน คือ

1) การจัดองค์การ โรงเรียนมักจัดองค์การขององค์การอย่างน้อย 3 กรณี คือ 1) องค์การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ตามที่กฎหมายกำหนด 2) องค์การบริหารจัดการด้านการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน และ 3) องค์การเฉพาะกิจเฉพาะกรณีตามนโยบายหน่วยเหนือหรือของโรงเรียนเอง

2) การวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายหลักใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และ 2) ด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน โรงเรียนมักต้องขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ 3 ภารกิจพร้อม ๆ กัน คือ 1) ด้านการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน 2) ด้านการนำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ไปพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการให้การศึกษิตตามอัธยาศัยแก่ผู้เรียน

4) การวัดผลประเมินผล โรงเรียนต้องวัดผลประเมินผลหลากหลายมิติ คือ 1) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) ด้านแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการให้การศึกษิตตามอัธยาศัย

5) การรายงานผล โรงเรียนต้องรายงานผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายมิติ คือ 1) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) ด้านงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการให้การศึกษิตตามอัธยาศัยแก่ผู้เรียน และ 4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Self Assessment Report : SAR)

2.1.2 ผลการค้นหากิจการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิตอบข้อสัมภาษณ์ส่งคืน 5 ราย หรือร้อยละ 100 ของประชากร ส่วนผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดการศึกษารณิปกติของโรงเรียนจากข้อมูลที่ได้รับคืน ปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน หรือร้อยละ 80.00 ชี้ว่าคือ วงจรบริหารคุณภาพ PDCA ส่วนอีก 1 คน หรือร้อยละ 20.00 ระบุให้ 1) กระตุ้นความสนใจ/นำเข้าสู่บทเรียน 2) นำเสนอข้อมูลความรู้ 3) ลงมือเรียนรู้ฝึกฝน 4) สรุปความรู้ และ 5) ประยุกต์ใช้ความรู้

การศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ข้อสัมภาษณ์สรุปได้ว่า กิจกรรมหลักที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ 1) การจัดองค์การ (Organization) 2) การวางแผน (Planning) 3) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Driving work according to plan) 4) การวัดผลประเมินผล (Measuring and evaluating results) และ 5) การรายงานผล (Reporting results)

2.2 ผลการค้นหากจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา

2.2.1 ผลการค้นหากิจการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร

นับจากอดีตมาจนปัจจุบัน วงการการศึกษาไทยตระหนักโดยตลอดว่าเรื่องใดก็ตามที่องค์ พระประมุขแห่งราชอาณาจักรโปรตุเกสโปรตุเกสพระมหากษัตริย์ราชทานแก่บุคคล คณะบุคคล หน่วยงานและสถาบันการศึกษา ล้วนต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษเหนือกว่ากรณีอื่น ๆ ทุก ๆ กรณี ดังนั้น ในระยะที่ผ่านมา การน้อมนำกระแสพระราชดำริและ/หรือแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติในงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจึงเริ่มจากการจัดองค์การหรือหน่วยงานขึ้นมารองรับ เช่น ปัจจุบันส่วนกลางจัดตั้งสำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นแม่ข่ายระดับกระทรวง และจัดให้มีกลุ่มพัฒนาการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการภาคและกลุ่มพัฒนาการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นเครือข่ายระดับภาคและจังหวัด ส่วนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมงานโครงการตามพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแม่ข่ายในส่วนกลาง และจัดให้มีกลุ่มส่งเสริมการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นเครือข่ายระดับเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ทั้งในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ล้วนแต่ไม่กำหนดว่าให้สถานศึกษาในสังกัดจัดองค์การรองรับอย่างไรหรือในรูปแบบใด

2.2.2 ผลการค้นหาโดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

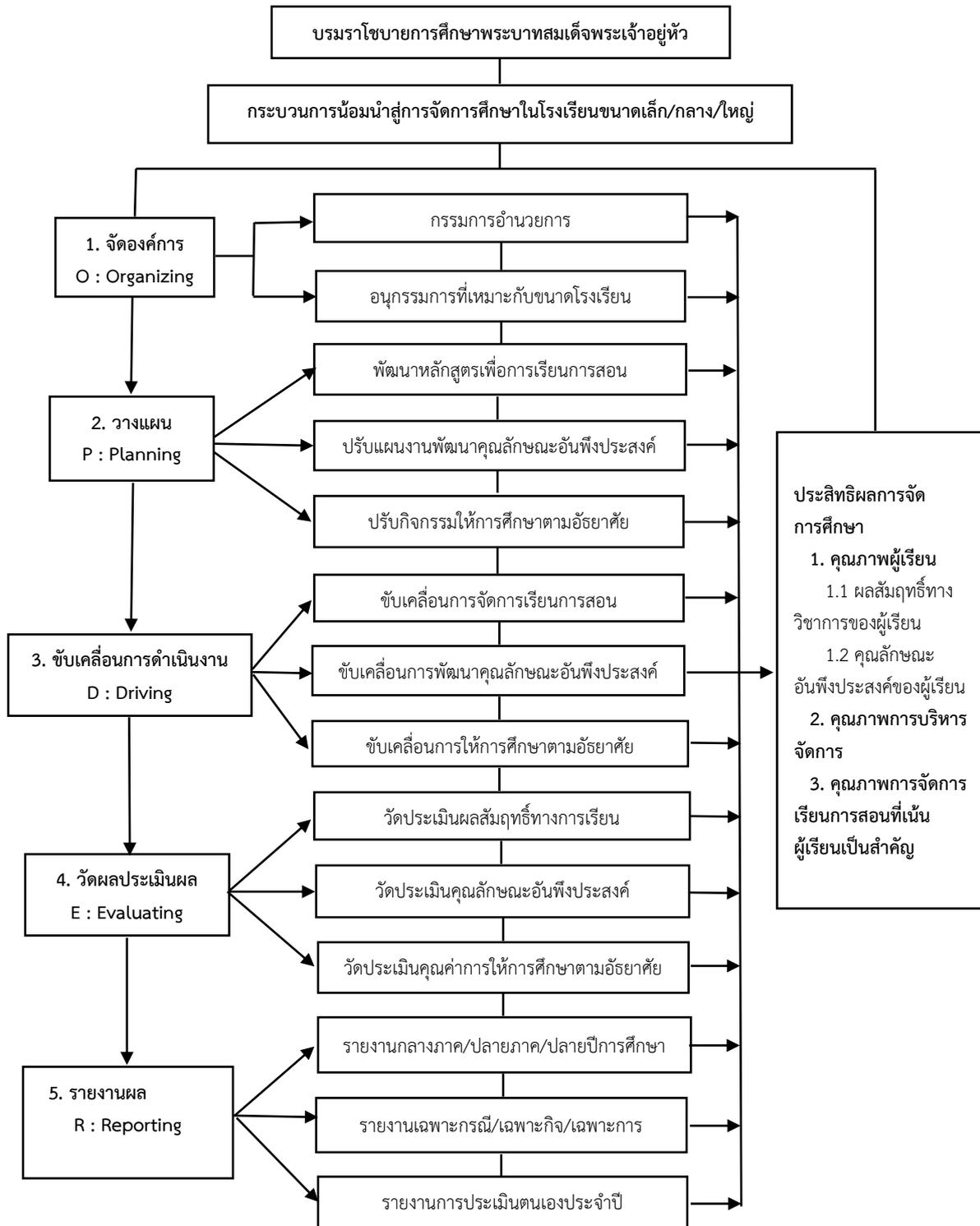
ผู้ทรงคุณวุฒิตอบข้อสัมภาษณ์ส่งคืน 5 ราย หรือร้อยละ 100 ของประชากร ส่วนผลการวิเคราะห์จุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษากรณีโรงเรียนน้อมนำพระบรมราโชบายไปดำเนินการ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ซึ่งว่า วงจรบริหารคุณภาพ PDCA แต่ 2 ใน 3 คน ดังกล่าว ชี้แนะให้ปรับเพิ่มการศึกษาบริบท และสร้างทีมก่อนขั้น P นอกนั้น มี 1 คน ระบุให้วิเคราะห์และกำหนดพฤติกรรมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน และอีก 1 คน ระบุให้ 1) กระตุ้นความอยากรู้ 2) นำเสนอแนวทางการน้อมนำพระบรมราโชบายไปจัดการศึกษา 3) จัดการศึกษาตามแนวพระบรมราโชบาย 4) สรุปองค์ความรู้ และ 5) ประยุกต์ใช้พระบรมราโชบายในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง สรุปได้ว่า ผู้นำนักของจุดเริ่มต้นกระบวนการจัดการศึกษาในกรณีโรงเรียนน้อมนำพระบรมราโชบายไปดำเนินการ มิได้เริ่มจากขั้น P หรือการวางแผน (Planning) แต่เริ่มจากการสร้างทีมหรือจัดองค์การ (Organization)

3. ผลการสร้างต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนนี้คณะผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเคราะห์ผลการวิจัยตามข้อ 2.1 และ 2.2 เข้ากับผลการศึกษา ค้นคว้าด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กล่าวคือ ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมหลักของกระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดองค์การ (Organization) 2) การวางแผน (Planning) 3) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Driving work according to plan) 4) การวัดผลประเมินผล (Measuring and evaluating results) และ 5) การรายงานผล (Reporting results) รวมทั้ง พบว่า จุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษา คือ เริ่มจากการจัดองค์การ (Organization) ส่วนผลการศึกษาวิเคราะห์ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พบว่า มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ที่ประกอบด้วย มาตรฐานคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานกระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

จากสารสนเทศทั้งหมดดังกล่าวทำให้สามารถสังเคราะห์ต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพที่คณะผู้วิจัยตั้งชื่อว่า ตัวแบบจัดแผนขับเคลื่อนประเมินรายงาน ดังภาพ

ภาพที่ 2 ต้นแบบของตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราชโบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. ความหมายของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา หมายถึง ความพยายามของโรงเรียนและสถาบัน ในการขับเคลื่อนองค์กรและแผนการจัดและบริการการศึกษาของตนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. กิจกรรมหลักและจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม ที่เริ่มจากการจัดองค์กร ตามด้วยการวางแผน การขับเคลื่อนงานตามแผน การวัดผลประเมินผล และการรายงานผล
3. ต้นแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพที่ได้จากการวิจัย เรียกว่า ต้นแบบการจัดแผนขับเคลื่อนประเมินรายงานการจัดการศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจควรแก่การหยิบยกมากล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. ผลการสังเคราะห์ความหมายของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา หมายถึง ความพยายามของโรงเรียนและสถาบันในการขับเคลื่อนองค์กรและแผนการจัดและบริการการศึกษาของตนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อค้นพบนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับคำอธิบายของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2545) และปรัชญา เวสารัชช (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือ พัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่าคนที่มีความคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข สามารถในการประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ และสอดคล้องกับ ศรีวรรณ มีคุณ (2554, อ้างใน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2566) ที่ให้ความหมายว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจและสังคม ในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดดเน้นกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาเชิงสังคม

ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้การมองความหมายของการจัดการศึกษาจะมีความผันแปรไปตามความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้ที่มีประสบการณ์บริหารสูงและมองจากมุมสูงก็จะสามารถให้ภาพรวมในมุมกว้างและไกล ส่วนผู้ที่มองจากประสบการณ์อันจำกัดก็จะให้ภาพได้เฉพาะส่วนที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือชั้นเรียน ดังนั้น เพื่อไม่ให้ความหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนผันแปรไปตามทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญจนเกินไป โรงเรียนต่าง ๆ จึงควรมีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติจัดการความรู้เรื่องการจัดการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ความหมายของการจัดการศึกษาและสรุปเป็นองค์ความรู้สำหรับยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป เพราะการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถแข่งขันสูงสุด

2. ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมหลักที่เหมาะสมของกระบวนการจัดการศึกษา คือ กิจกรรม OPDER ที่มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การจัดองค์กร (Organization) 2) การวางแผน (Planning) 3) การขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Driving work according to plan) 4) การวัดผลประเมินผล (Measuring and evaluating results) และ 5) การรายงานผล (Reporting results)

ข้อค้นพบนี้แตกต่างจากแนวคิด ทฤษฎีการจัดการโดยทั่วไป แต่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับผลการวิจัยรูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ฝ่ายมัธยมรัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์ (นิตยา มั่นชำนาญ, และสมชัย ขวลิทธาดา. 2567) ที่พบว่า (1) รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ฝ่ายมัธยมรัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักคิดด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักปฏิบัติด้านการเข้าใจ หลักปฏิบัติด้านการเข้าถึง หลักปฏิบัติด้านการพัฒนา อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัย การพัฒนางานกิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียนสู่

ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน (อรอุมา ทองนาค. 2562) ที่พบว่า กิจกรรมตามแนวพระราชดำริ “ครัวโรงเรียนสู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน มีองค์ประกอบหลักคือ หลักการ เป้าหมาย แนวทางการจัดกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง โดยผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมโดยผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาร เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา (จารุวรรณ ตาลสุกเรือง. 2565) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาร เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการบริหารตามศาสตร์พระราชาร (2) กระบวนการบริหารตามศาสตร์พระราชาร (3) คุณภาพผู้เรียนตามการบริหารตามศาสตร์พระราชาร (4) ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารตามศาสตร์พระราชาร

ข้อค้นพบที่แตกต่างจากแนวคิด ทฤษฎีการจัดการทั่วไป แต่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและผลการวิจัยการบริหารจัดการศึกษาอาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาเป็นงานวิชาชีพชั้นสูงแขนงหนึ่ง ซึ่งนอกจากกระบวนการของกิจกรรมหลักจะซับซ้อนกว่ากิจกรรมหลักของการจัดการโดยทั่วไป ในกระบวนการหลักทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาก็ยังมีรายละเอียดที่ซับซ้อนกว่ารายละเอียดในกิจกรรมหลักของการจัดการทั่ว ๆ ไป ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การจัดองค์การ โรงเรียนมักมีการจัดองค์การช้อนองค์การอย่างน้อย 3 กรณี คือ

1. องค์การบริหารสถานศึกษากรณีปกติตามกฎหมายกำหนด คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างคงตัว แน่นนอน
2. องค์การบริหารจัดการด้านการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน คือ จัดครูที่ปรึกษา จัดครูประจำชั้น ประจำวิชา ซึ่งมักมีการปรับเปลี่ยนเป็นประจำทุกปี
3. องค์การเฉพาะกิจ เฉพาะกรณี ตามนโยบายหน่วยเหนือหรือของโรงเรียนเอง ซึ่งมักมีการจัดขึ้น และจบลงในลักษณะ “ไฟไหม้ฟาง”

ขั้นที่ 2 การวางแผน โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายหลักใน 2 ด้าน ต่อไปนี้เสมอ คือ

1. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน คือ พัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการสอนหรือแผนจัดการเรียนรู้
2. ด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การขับเคลื่อนการดำเนินงาน โรงเรียนมักต้องขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ 3 ภารกิจพร้อม ๆ กันไปเสมอ คือ

1. ด้านการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน
2. ด้านการนำแผนงานโครงการไปพัฒนาผู้เรียน
3. ด้านการให้การศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 4 การวัดผลประเมินผล โรงเรียนต้องวัดผลประเมินผลหลากหลายมิติ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน คือ 1) วัดประเมินระหว่างภาคเรียน 2) วัดประเมินปลายภาคเรียน และ 3) วัดประเมินสรุปรวมปลายปีการศึกษา
2. ด้านแผนงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ 1) วัดประเมินก่อนดำเนินงาน โครงการ กิจกรรม 2) วัดประเมินระหว่างดำเนินงาน โครงการ กิจกรรม 3) วัดประเมินเมื่อดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมแล้วเสร็จ และ 4) วัดประเมินผลสรุปรวมของแผนงานหรือนโยบาย
3. ด้านการให้การศึกษาตามอัธยาศัย คือ 1) วัดผลประเมินผลตามที่หน่วยเหนือกำหนดหรือให้ความสำคัญ 2) วัดประเมินผลตามจุดเน้นของโรงเรียน/ชุมชน และ 3) วัดประเมินผลสรุปรวมของนโยบายหรือกิจกรรม

ขั้นที่ 5 การรายงานผล โรงเรียนต้องรายงานผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายมิติ คือ

1. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ 1) รายงานในระหว่างภาค 2) รายงานระยะปลายภาค และ 3) รายงานระยะปลายปีการศึกษา
2. ด้านงาน โครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) รายงานระหว่างดำเนินการ 2) รายงานเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ และ 3) รายงานรายไตรมาส/ระยะครึ่งปีงบประมาณ/ระยะสิ้นปีงบประมาณ
3. ด้านการให้การศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้เรียน คือ 1) รายงานตามที่หน่วยเหนือกำหนดหรือให้ความสำคัญ และ 2) รายงานตามจุดเน้นของโรงเรียนและชุมชน

4. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Self Assessment Report : SAR) คือ รายงานประจำปี 1) ต่อหน่วย
เหนือ 2) ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 3) ต่อสาธารณชน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นการเน้นย้ำให้เห็นชัดว่าการจัดการศึกษาเป็นงานบริการสังคมที่มีความยุ่งยากซับซ้อน
และใช้วิธีการทางปัญญาของผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงกลุ่มหนึ่ง จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการ OPDER ที่แตกต่างไปจาก
กระบวนการจัดการในกิจการอื่น ๆ ดังที่ ยนต์ ชุ่มจิต (2544) อธิบายไว้ว่า งานของครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน 8
ประการ ของของงานวิชาชีพ คือ 1) รับผิดชอบชีวิต 2) บริการสังคม 3) ใช้วิธีการทางปัญญา 4) มีจรรยาบรรณ
5) มีอิสระในการตัดสินใจตามสรณนะของตน 6) ใช้ระยะเวลาในการศึกษาอบรมยาวนาน 7) มีการฝึกอบรมประจำการอย่าง
ต่อเนื่อง และ 8) มีองค์กรพิทักษ์ประโยชน์

3. ผลการวิจัย พบว่า จุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาในระดับ
โรงเรียน คือ การจัดการ (Organization ; O) เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อค้นพบนี้ใกล้เคียงกับผลการวิจัยการพัฒนา
รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10
ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4) (วันเพ็ญ ปราศรัย. 2567) ที่พบว่า รูปแบบ
DPSS ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ปัจจัยการบริหาร 3) กระบวนการบริหาร และ 4) ผลลัพธ์ รวมทั้ง
ใกล้เคียงกับผลการวิจัยการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ : บทเรียนโครงการตลาดนัดการเรียนรู้สู่
ทักษะอาชีพ (พิมพ์วิภา ปรีชาโชติ, วีระเดช ชำอ้อม, ปิตยา มาศ หลีวัฒนศิริกุล, และเริงวิญญ์ นิลโคตร. 2567) ที่พบว่า โรงเรียนวัด
หนองคัน (ใจ พินยาคร) น้อมนำพระบรมราโชบายการศึกษาด้านการทำงานสู่การปฏิบัติด้วยรูปแบบ WNK Team ซึ่งมีพื้นฐาน
แนวคิดจากกรอบการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดการจัดการข้างต้นยืนยันได้ชัดเจนว่าการน้อมนำกระแสพระราชดำรัสและแนวพระราชดำริ
ลงสู่การบริหารจัดการ และการปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญอันดับแรกในเรื่องการ
จัดการรองรับการขับเคลื่อนกระแสพระราชดำรัสและแนวพระราชดำริ ต่อจากนั้นองค์การหรือหน่วยงานที่จัดตั้งจึงได้ทำ
หน้าที่ในเรื่องการวางแผนและดำเนินงานอื่นที่ต่อเนื่องต่อไป ดังนั้น ในทำนองเดียวกันโรงเรียนที่ประสงค์จะน้อมนำ
พระบรมราโชบายการศึกษาสู่การจัดการศึกษาให้มีความโดดเด่นพิเศษเหนือกว่าเรื่องพิเศษอื่น ๆ ก็ควรเริ่มต้นจากการจัด
องค์การ (Organization) ขึ้นรับผิดชอบดำเนินงานเป็นการเฉพาะควบคู่กันไปกับการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ
บุคลากร และด้านบริหารทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนด เพราะการจัดการจัดการมีได้หมายถึงการจัดโครงสร้างบริหารจัดการของ
หน่วยงานเท่านั้น แต่มีความหมายครอบคลุมไปถึงการจัดรูปแบบบริหารจัดการในรูปองค์คณะบุคคล ดังนั้น โรงเรียนจึง
สามารถจัดการจัดการโดยการแต่งตั้งครูและบุคลากรที่เหมาะสมเป็นคณะกรรมการอำนวยการ คณะอนุกรรมการ และ/หรือ
คณะทำงานน้อมนำพระบรมราโชบายสู่กระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนแทนการจัดตั้งหน่วยงานแบบหน่วยเหนือ ทั้งนี้
การจัดการจัดการในรูปองค์คณะบุคคลเป็นการจัดการเชิงมนุษยสัมพันธ์ตามทฤษฎีหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin Function
Theory) ของลิเคิร์ต (Likert, 1977) ที่เชื่อว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้มีสิ่งจูงใจใน
การปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย เพราะโดยหลักองค์การจะได้ผลงานที่ดีที่สุดเมื่อทุกคนในองค์การร่วมกันปฏิบัติงานมีใจต่างคนต่าง
แยกทำ ดังนั้น ในการบริหารงานจึงต้องสร้างกลุ่มปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มใช้ได้กับองค์การทุกระดับ
เพราะขึ้นอยู่กับหมุดเชื่อมโยง คือ ผู้บังคับบัญชา ผู้นำกลุ่ม หรือตัวแทนของกลุ่มที่เชื่อมโยงกับทุกฝ่ายทุกระดับที่เกี่ยวข้อง
และการทำงานเป็นกลุ่มจะถือหลักว่าการวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นเรื่องของกลุ่มที่สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วม
ซึ่งจะมีผลให้ทุกคนในกลุ่มพึงพอใจ ผูกพัน และยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรเน้นย้ำให้ทุกองค์กรในสังกัดให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการ
น้อมนำพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาให้เป็น
รูปธรรม

1.2 องค์กรกลางและองค์กรหลักทุกองค์กรในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การน้อมนำพระบรมราโชบายการศึกษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ลงสู่การปฏิบัติของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 โรงเรียนแต่ละโรงควรจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ความหมายของการจัดการศึกษาไว้สำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน

2.2 โรงเรียนควรจัดการศึกษาด้วยกระบวนการ OPDER คือ 1) จัดองค์การ (Organization) 2) วางแผน (Planning) 3) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน (Driving work according to plan) 4) วัดผลประเมินผล (Measuring and evaluating results) และ 5) รายงานผล (Reporting results) ตามลำดับ

2.3 โรงเรียนที่จะน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเริ่มต้นจากการจัดองค์การ (organization) ในรูปองค์คณะบุคคลเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงบริหารจัดการให้มีการวางแผน (Planning) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน (driving work according to plan) วัดผลประเมินผล (measuring and evaluating results) และขึ้นรายงานผล (reporting results) ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการรับรู้พระบรมราโชบายการศึกษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของครูและบุคลากรในโรงเรียน

3.2 ควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลการน้อมนำพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปจัดการศึกษาในโรงเรียน

3.3 ควรมีการวิจัยพัฒนาตัวแบบกระบวนการน้อมนำพระบรมราโชบายไปสู่การจัดการศึกษาในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการจัดทำหนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษา. (2540). **พระทีปแห่งการศึกษา:**

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

จารุวรรณ ตาลสุกเรือง. (2565). **รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชานำเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิตยา มั่นชำนาญ, และสมชัย ขวลิทธาตา. (2567, มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบการน้อมนำศาสตร์พระราชานำเพื่อการพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยมรัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์. **วารสารการวิจัยขั้นพื้นฐาน.** 4(1): 130-149.

ปรัชญา เวสารัชช. (2550). **หลักการจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

พิมพ์วิภา ปรีชาโชติ, วีระเดช ขำอิม, ปิตติยามาศ หลีวัฒนาสิริกุล, และเริงวิญญ์ นิลโคตร. (2567, กรกฎาคม-สิงหาคม). การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ: บทเรียนโครงการตลาดนัดการเรียนรู้สู่ทักษะอาชีพ. **วารสารปราชญ์ประชาคม.** 2(4): 43-59.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2545). **หลักการจัดการศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก <http://suthep.crru.ac.th.>book6>1pdf>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2566). **หลักการจัดการศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก <https://etheses.rbru.ac.th.pdf-uploads.thesis2>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนา พรินติ้ง.

ยนต์ ชุมจิต. (2544). **การศึกษาและความเป็นครูไทย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วันเพ็ญ ปราศรัย. (2567, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพให้กับนักเรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10 ด้วยรูปแบบ DPSS โรงเรียนอ่างทองพัฒนา (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 4). วารสารสังคมพัฒนศาสตร์. 7(2): 17-30.

วิชัย ต้นศิริ. (2550). **อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สยามลพท.

สมาคมครุภาษาไทยแห่งประเทศไทย. (2566). **พระบรมราโชบายการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566, จาก <https://www.atth.org>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้การสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปี แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้การสอน”**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

อรอุมา ทองนาค. (2562). **การพัฒนากิจกรรมตามแนวพระราชดำริฯ “ครัวโรงเรียนสู่ครัวบ้าน” เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน**. สตุล: โรงเรียนบ้านป่าแกบ่อหิน.

Likert, R. (1977). **The Human Organization**. New York: McGraw-Hill.